ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ

ទីស្តីការគណៈរដ្ឋមន្ត្រី
សាលាភូមិន្ទរដ្ឋបាល

រាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី២៣ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១២

របាយការណ៍
ស្តីពី
ទស្សនទានសំខាន់ៗស្តីពីវិមជ្ឈការ និងវិសហមជ្ឈការនៅកម្ពុជា

កាលព្រឹកថ្ងៃទី១៩ និង២២ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១២ ឯកឧត្តម ព្រុំ សុខា រដ្ឋលេខាធិការក្រសួងមហាផ្ទៃ បានធ្វើបទបង្ហាញ ជូនដល់សិស្សនិងកម្មសិក្សាការីនៃសាលាភូមិន្ទរដ្ឋបាល ដោយផ្តោតទៅលើចំណុចចម្បងចំនួន០៤ គឺ(១) ទស្សនទានសំខាន់ៗពាក់ព័ន្ធទៅវិមជ្ឈការ និងវិសហមជ្ឈការ (២) វិមជ្ឈការ និងវិសហមជ្ឈការនៅកម្ពុជា និង(៣) ច្បាប់រៀបចំអង្គការសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍតាមបែបប្រជាធិបតេយ្យ និង(៤) បញ្ហាប្រឈម និងសេចក្តីសន្និដ្ឋាន។

ហេតុអ្វីបានជាកម្ពុជាឆាប់អនុវត្តនយោបាយវិមជ្ឈការ និងវិសហមជ្ឈការ ពីព្រោះតាមបទពិសោធន៍បរទេស គេប្រើរយៈពេលប្រមាណពី៦០ ទៅ១០០ឆ្នាំ?

- ការអនុវត្តនយោបាយកែទម្រង់រដ្ឋបាលសាធារណៈ តាមរយៈ D&D ដើម្បីពង្រឹងលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យនៅមូលដ្ឋាន និងកាត់បន្ថយភាពក្រីក្ររបស់ប្រជាពលរដ្ឋ
- ក្រោយសង្គ្រាមត្រជាក់ ពិភពលោកបានប្តូរពីសេដ្ឋកិច្ចផែនការមកជាសេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារ។ សេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារ មានន័យថា ជាការធ្វើវិមជ្ឈការទីផ្សារ (Decentralized Market)។ កម្ពុជា បានអនុវត្តនយោបាយកែទម្រង់ដីធ្លី បង្កើតឲ្យមានរបបកម្មសិទ្ធិលើដីធ្លី និងប្រកាន់យករបបសេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារតាំងពីឆ្នាំ ១៩៨៩។ ដូចនេះ វិមជ្ឈការ និងវិសហមជ្ឈការមិនមែនជារឿងថ្មីនៅកម្ពុជានោះទេ ហើយការអនុវត្តប្រព័ន្ធវិមជ្ឈការ និងវិសហមជ្ឈការក៏មិនមែនចម្លងពីបរទេស ឬផ្គាប់ចិត្តអ្នកណាម្នាក់នោះដែរ គឺមិនមែនកម្ពុជានាំផលិតផលពីខាងក្រៅទេ ប៉ុន្តែក៏ពឹងផ្អែកទៅលើបទពិសោធន៍ពីខាងក្រៅដែរ ដោយគូសវាសនយោបាយនេះឲ្យស្របទៅនឹងបរិបទ និងស្ថានភាពជាក់ស្តែងរបស់កម្ពុជា។

ដូចនេះ គោលបំណងជារួមនៃការអនុវត្តនយោបាយវិមជ្ឈការ និងវិសហមជ្ឈការនៅកម្ពុជា គឺដើម្បីបង្វិតជិតរដ្ឋបាលសាធារណៈឲ្យនៅក្បែរប្រជាពលរដ្ឋ ដើម្បីអភិវឌ្ឍ និងពង្រឹងលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យមូលដ្ឋាន និងកាត់បន្ថយភាពក្រីក្ររបស់ប្រជាពលរដ្ឋ។

១. ទស្សនទានសំខាន់ៗពាក់ព័ន្ធទៅវិមជ្ឈការ និងវិសហមជ្ឈការ

ទស្សនទានសំខាន់ៗដែលពាក់ព័ន្ធ រួមមាន៖ វិមជ្ឈការ(Decentralization) វិសហមជ្ឈការ (Deconcentration) ការធ្វើប្រតិភូកម្ម (Delegation) សាប់ស៊ីឌីយ៉ារីធី (Subsidiarity) ការអភិវឌ្ឍតាមបែបប្រជាធិបតេយ្យ (Democratic Development) និងការអភិវឌ្ឍផ្នែករដ្ឋបាល និងផ្នែកនយោបាយ (Administrative and Political Development)។

ក. វិមជ្ឈការ

និយមន័យ៖ វិមជ្ឈការសំដៅលើការប្រគល់ភាពជាម្ចាស់ឲ្យទៅក្រុមប្រឹក្សាជាប់ឆ្នោតនៅថ្នាក់ក្រោមជាតិ។ មានន័យថា រាជរដ្ឋាភិបាលប្រគល់ឲ្យក្រុមប្រឹក្សានូវភាពជាម្ចាស់លើមុខងារ សិទ្ធិអំណាច និងធនធាន ដើម្បីឆ្លើយតបសេចក្តីត្រូវការរបស់មូលដ្ឋាន។ ក្រុមប្រឹក្សាត្រូវមានគណនេយ្យភាពចំពោះប្រជាពលរដ្ឋមូលដ្ឋានលើបញ្ហាទាំងនោះ។

លក្ខណៈសម្គាល់របស់វិមជ្ឈការ មានៈ

- ក្រុមប្រឹក្សាជាប់ឆ្នោត
- រាជរដ្ឋាភិបាលផ្ទេរភាពជាម្ចាស់លើមុខងារ
- ស្វ័យភាពនៅមូលដ្ឋាន និងគណនេយ្យភាព
- កិច្ចសហការគ្នា និងការពឹងផ្អែកគ្នាទៅវិញទៅមក។

ខ. វិសហមជ្ឈការ

និយមន័យៈ វិសហមជ្ឈការ គឺជាយន្តការមួយដែលរាជរដ្ឋាភិបាល ឬក្រសួង ស្ថាប័ន ធ្វើប្រតិភូកម្មមុខងារ សិទ្ធិ អំណាច និងធនធានទៅអង្គភាពក្រោមបង្គាប់ ឬទៅក្រុមប្រឹក្សាប្រភេទណាមួយ ដើម្បីអនុវត្តក្នុងនាមរាជរដ្ឋាភិបាល ឬក្រសួង ស្ថាប័ន ។ អង្គភាព ឬក្រុមប្រឹក្សានោះ ត្រូវមានគណនេយ្យភាពចំពោះរាជរដ្ឋាភិបាល ឬក្រសួង ស្ថាប័នស្របទៅតាមតម្រូវការនៃការធ្វើប្រតិភូកម្មនោះ។

លក្ខណៈសម្គាល់របស់វិសហមជ្ឈការ មានៈ

- ថ្នាក់ជាតិរក្សាភាពជាម្ចាស់
- គណនេយ្យភាពពីថ្នាក់ក្រោមឡើងលើ។

ភាពខុសគ្នារវាងវិមជ្ឈការ និងវិសហមជ្ឈការ គឺភាពជាម្ចាស់ ។ វិមជ្ឈការមានភាពជាម្ចាស់ រីឯវិសហមជ្ឈការ គ្មានភាពជាម្ចាស់ទេគឺធ្វើអ្វីៗតំណាងឲ្យអាជ្ញាធរថ្នាក់លើដែលធ្វើប្រតិភូកម្ម។ ការងារបែបវិសហមជ្ឈការ មានដូចជា ការងារធ្វើបញ្ជីអត្រានុកូលដ្ឋាន (សំបុត្រកំណើត សំបុត្រអាពាហ៍ពិពាហ៍ និងសំបុត្រមរណភាព) ជាសមត្ថកិច្ចរបស់ឃុំ/សង្កាត់ ដែលការងារនេះធ្វើឡើងក្នុងនាមក្រសួងមហាផ្ទៃ ការងារចុះបញ្ជីបោះឆ្នោត ជាសមត្ថកិច្ចរបស់ឃុំ/សង្កាត់ ដែលធ្វើឡើងក្នុងនាមគណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត។ ចំណែកឯ ភាពជាម្ចាស់ គឺជាអំណាចពេញលេញដែលរដ្ឋបាលវិមជ្ឈការមានសិទ្ធិក្នុងការបំពេញការងារក្នុងនាមខ្លួនឯងផ្ទាល់។ អំណាច សំដៅទៅលើមុខងារ បុគ្គលិក និងហិរញ្ញវត្ថុ។ ប៉ុន្តែទាំងវិមជ្ឈការ ទាំងវិសហមជ្ឈការ គឺជាមធ្យោបាយដើម្បីសម្រេចបាននូវគោលដៅរបស់រដ្ឋ ដែលចាំបាច់ត្រូវកំណត់អំពីវិសាលភាព ធនធាន និងមុខងារឲ្យបានច្បាស់លាស់។

គ. ប្រតិភូកម្ម

ប្រតិភូកម្ម គឺជាការផ្ទេរមុខងារ ការទទួលខុសត្រូវ អំណាច និងឆន្ទានុសិទ្ធិ ដើម្បីគ្រប់គ្រង និងអនុវត្តមុខងារក្នុងនាមអាជ្ញាធរដែលធ្វើប្រតិភូកម្ម ដោយផ្អែកតាមតម្រូវការនៃការធ្វើប្រតិភូកម្មនោះ។ អាជ្ញាធរដែលបានធ្វើប្រតិភូកម្ម នៅតែរក្សាភាពជាម្ចាស់លើកិច្ចការដែលបានធ្វើប្រតិភូកម្ម។ ការធ្វើប្រតិភូកម្ម តែងមានសេចក្តីណែនាំ និងការត្រួតពិនិត្យយ៉ាងល្អិតល្អន់។

ឃ. សាប់ស៊ីឌីយ៉ារីធី

គឺជាប្រភេទការងារដែលថ្នាក់ក្រោមអាចធ្វើបាន។ មានន័យថា រដ្ឋបាលថ្នាក់ជាតិ ត្រូវប្រគល់ការងារណាដែលថ្នាក់ក្រោមជាតិអាចធ្វើបាន គឺប្រដូចទៅនឹងការយកកញ្ច្រែងមករែងដី ដីដែលធំជាការងាររបស់រដ្ឋបាលថ្នាក់ជាតិ ដីដែលធំល្មមជាការងាររបស់ថ្នាក់រាជធានី/ខេត្ត រហូតដល់ដីដែលតូចៗជាការងាររបស់ឃុំ/សង្កាត់។ ជារួមមក រដ្ឋមានតួនាទីធ្វើបញ្ជីមុខងារឲ្យបានច្បាស់លាស់ដើម្បីកំណត់ប្រភេទនៃមុខងារណាខ្លះដែលរដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិអាចធ្វើបាន ក្នុងគោលដៅនៃការស្វែងរកឧត្តមភាពប្រៀបធៀប។

ចំណាំៈ ពាក្យស្វ័យភាពមិនមែនជាអធិបតេយ្យភាពទេ។ ដូចប្រសាសន៍របស់សម្តេចតេជោ "ហាមបង្កើតរដ្ឋនៅក្នុងរដ្ឋ"។ ថ្មីៗនេះ មានករណីបង្កើតតំបន់អប្បគមន៍នៅក្នុងស្រុកក្បាលដំរី ខេត្តក្រចេះ ដែលទង្វើនេះមិនមែនជាស្វ័យភាពក្នុងប្រព័ន្ធវិមជ្ឈការនោះទេ។

២. វិមជ្ឈការ និងវិសហមជ្ឈការនៅកម្ពុជា

ទាក់ទងទៅនឹងវិមជ្ឈការ និងវិសហមជ្ឈការនៅកម្ពុជា គឺផ្តោតទៅលើ០៣ចំណុចដូចតទៅ៖ (ក)គោលដៅចម្បង នៃវិមជ្ឈការ និងវិសហមជ្ឈការ (ខ) សមិទ្ធផលរបស់វិមជ្ឈការ និងវិសហមជ្ឈការចាប់ពីឆ្នាំ២០០២ និង (គ) ការពង្រីក វិមជ្ឈការ និងវិសហមជ្ឈការនៅថ្នាក់ក្រោមជាតិទាំងមូល។

ក. គោលដៅចម្បងនៃវិមជ្ឈការ និងវិសហមជ្ឈការ

វិមជ្ឈការ និងវិសហមជ្ឈការ មានគោលដៅចម្បង ដូចខាងក្រោម៖

- លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យនិងការអភិវឌ្ឍ (តម្លៃស្នូលនៃការស្ថាបនាជាតិដែលកំណត់នៅក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញរបស់កម្ពុជា)
- បង្កើត ជំរុញ និងធ្វើឲ្យមានចីរភាពដល់ការអភិវឌ្ឍតាមបែបប្រជាធិបតេយ្យ
- ការអភិវឌ្ឍតាមបែបប្រជាធិបតេយ្យ ដែលរួមមាន ការអភិវឌ្ឍផ្នែករដ្ឋបាល ឬមូលធនសង្គម និងការអភិវឌ្ឍផ្នែកនយោបាយ ឬមូលធននយោបាយ

ការអភិវឌ្ឍផ្នែករដ្ឋបាល៖ ទាក់ទងទៅនឹងការផ្តល់សេវា មធ្យោបាយ និងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធពិតប្រាកដ ដោយអាជ្ញាធរ អភិបាលកិច្ច តាមរយៈរដ្ឋបាលប្រកបដោយសច្ចធម៌ មានតម្លាភាព មានគណនេយ្យភាព និងមានសមត្ថភាព។

ការអភិវឌ្ឍផ្នែកនយោបាយ៖ ទាមទារឲ្យមានការបង្កើតក្រុមប្រឹក្សានៅថ្នាក់ក្រោមជាតិដែលមានស្វ័យភាព (ប៉ុន្តែមិនមែនជាអធិបតេយ្យភាព) តាមរយៈការជ្រើសរើសដោយផ្ទាល់ ឬដោយប្រយោល។ ការអភិវឌ្ឍផ្នែកនយោបាយនេះ ជាការអភិវឌ្ឍផ្នែកគំនិត និងចំណេះដឹងនៃការដឹកនាំ ដើម្បីធានាឲ្យមានចីរភាពនៃការអភិវឌ្ឍ។

ខ. សមិទ្ធផលរបស់វិមជ្ឈការ និងវិសហមជ្ឈការចាប់ពីឆ្នាំ២០០២

ចាប់តាំងពីឆ្នាំ២០០២ មក កម្ពុជាបានបង្កើតសមិទ្ធផលជាច្រើនពីការអនុវត្តប្រព័ន្ធវិមជ្ឈការ និងវិសហមជ្ឈការ។ សមិទ្ធផលសំខាន់ៗទាំងនោះ មានដូចខាងក្រោម៖

- ស្ថាប័នអភិបាលកិច្ចមូលដ្ឋាន (មានក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់ ចំនួន១៦៣៣) និងយន្តការចាំបាច់នានាសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍតាមបែបប្រជាធិបតេយ្យ ដែលរួមមាន ភាពជាតំណាងសាធារណៈ ការពិគ្រោះយោបល់ និងការចូលរួម ការឆ្លើយតប និងគណនេយ្យភាព
- ការកសាង និងអភិវឌ្ឍសមត្ថភាព ដែលក្នុងនោះមន្ត្រីថ្នាក់ជាតិ និងក្រោមជាតិ ចំនួនប្រមាណជាង ៦០.០០០ នាក់ បានទទួលការបណ្តុះបណ្តាល
- ការកសាងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ គឺ ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសង្គមតូច និងមធ្យមជាច្រើនត្រូវបានបង្កើតឡើងនៅមូលដ្ឋានដើម្បីលើកកម្ពស់គុណភាពជីវិតរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ដូចជា ផ្លូវ ស្ពាន អណ្តូងទឹក
- ធនធានហិរញ្ញវត្ថុ ដែលចាប់តាំងពីឆ្នាំ២០០២ ដល់ឆ្នាំ២០១០ រាជរដ្ឋាភិបាលបានវិភាជថវិកាជាតិប្រមាណជាង១៦៦លានដុល្លារ និងការចូលរួមពីដៃគូអភិវឌ្ឍនានាចំនួនជាង ៣០០លានដុល្លារ។

គ. ការពង្រីក វិមជ្ឈការ និងវិសហមជ្ឈការនៅថ្នាក់ក្រោមជាតិទាំងមូល

ផ្អែកលើយុទ្ធសាស្ត្រចតុកោណរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល និងមេរៀនពិសោធន៍នៃការអនុវត្តវិមជ្ឈការ និងវិសហមជ្ឈការកន្លងមក កម្ពុជាបានសម្រេចការងារសំខាន់ៗក្នុងការពង្រីកវិមជ្ឈការ និងវិសហមជ្ឈការនៅថ្នាក់ក្រោមជាតិ ដូចខាងក្រោម៖

- ក្របខ័ណ្ឌយុទ្ធសាស្ត្រកំណែទម្រង់វិមជ្ឈការ និងវិសហមជ្ឈការ ឆ្នាំ២០០៥
- ច្បាប់រៀបចំអង្គការ ឆ្នាំ២០០៨ ដែលសំដៅទៅលើច្បាប់ស្តីពីការគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលរាជធានី ខេត្ត ក្រុង ស្រុក ខណ្ឌ និងច្បាប់ស្តីពីការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សារាជធានី ខេត្ត ក្រុង ស្រុក ខណ្ឌ
- រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ ដែលមានក្រុមប្រឹក្សារាជធានី ខេត្ត ចំនួន២៤ និងក្រុមប្រឹក្សាក្រុង ស្រុក ខណ្ឌ ចំនួន ១៩៣ ត្រូវបានបោះឆ្នោតជ្រើសរើសជាអសកលដោយក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់
- ការកសាងបទដ្ឋានគតិយុត្តសម្រាប់គាំទ្រដំណើរការកំណែទម្រង់រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ

- កម្មវិធីជាតិ១០ឆ្នាំ ត្រូវបានអនុម័តដោយរាជរដ្ឋាភិបាល
- ការកសាង និងអភិវឌ្ឍសមត្ថភាពមន្ត្រីថ្នាក់ជាតិ ថ្នាក់ក្រោមជាតិ និងអ្នកពាក់ព័ន្ធនានា នៅតែបន្តបណ្ដុះបណ្ដាលជាបន្តបន្ទាប់។

៣. ច្បាប់រៀបចំអង្គការសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍតាមបែបប្រជាធិបតេយ្យតាមរយៈវិមជ្ឈការ និងវិសហមជ្ឈការ

ចំណុចចម្បងដែលលើកឡើងនៅក្នុងផ្នែកនេះ រួមមាន៖ (ក) គោលបំណងរបស់ច្បាប់ស្ដីពីការគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលរាជធានី ខេត្ត ក្រុង ស្រុក ខណ្ឌ (ខ) រចនាសម្ព័ន្ធ និងតួនាទីរបស់រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ (គ) មុខងារ បុគ្គលិក និងធនធានរបស់រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ និង(៤) គណៈកម្មាធិការជាតិសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍតាមបែបប្រជាធិបតេយ្យនៅថ្នាក់ក្រោមជាតិ (គ.ជ.អ.ប.)។

ក. គោលបំណងរបស់ច្បាប់រៀបចំអង្គការ

ច្បាប់អង្គការមានគោលបំណងធំៗចំនួនបី គឺ (ក១) ការគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលរាជធានី ខេត្ត ក្រុង ស្រុក ខណ្ឌ (ក២) ការកែសម្រួលព្រំប្រទល់ ឈ្មោះរដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ និង(ក៣) នីតិបុគ្គល។

ក១. ការគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលរាជធានី ខេត្ត ក្រុង ស្រុក ខណ្ឌ

ច្បាប់រៀបចំអង្គការមានគោលបំណងធ្វើឲ្យការគ្រប់គ្រងរាជធានី ខេត្ត ក្រុង ស្រុក ខណ្ឌ ក្លាយជារដ្ឋបាលឯកភាព បង្កើត ជំរុញ និងធ្វើឲ្យមានចីរភាពក្នុងការអភិវឌ្ឍតាមបែបប្រជាធិបតេយ្យ និងការអនុវត្តនយោបាយវិមជ្ឈការ និងវិសហមជ្ឈការ។

រដ្ឋបាលឯកភាព ជារដ្ឋបាលមួយដែល៖

- អាចម្ចាស់ការក្នុងការគ្រប់គ្រង ចាត់ចែងមុខងារ និងធនធាន រាប់ទាំងហិរញ្ញវត្ថុ បុគ្គលិក ទ្រព្យសម្បត្តិក្នុងដែនសមត្ថកិច្ចរបស់ក្រុមប្រឹក្សា
- មានសមត្ថភាពសម្របសម្រួលប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពជាមួយមន្ទីរអង្គភាពនានារបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ដែលមាននៅក្នុងដែនសមត្ថកិច្ចរបស់ក្រុមប្រឹក្សាក្នុងការផ្ដល់សេវាកម្ម និងការអភិវឌ្ឍផ្សេងៗទៀត។

និយាយឲ្យស្រួលយល់ រដ្ឋបាលឯកភាព គឺជារដ្ឋបាលដែលដើរតួនាទីក្នុងការសម្របសម្រួលឲ្យមានភាពស៊ីសង្វាក់គ្នា រវាងខ្សែបណ្ដោយ និងខ្សែទទឹង ដែលក្នុងនោះមានរដ្ឋបាលថ្នាក់ខេត្តជាតំណាងឲ្យរាជរដ្ឋាភិបាលលើគ្រប់វិស័យក្នុងដែនសមត្ថកិច្ចរបស់ខ្លួន ជាតួអង្គជំរុញឲ្យមន្ទីជំនាញនានាមានសង្គតិភាពរដ្ឋបាលជាមួយគ្នា។ ឧទាហរណ៍ ការធ្វើផែនការអភិវឌ្ឍ និងថវិការបស់ក្រុមប្រឹក្សា/រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ ត្រូវតែមានការធ្វើសមាហរណកម្មឲ្យមានភាពស៊ីសង្វាក់គ្នា។ រដ្ឋបាលឯកភាពតំណាងឲ្យក្រុមប្រឹក្សា។

បង្កើត ជំរុញ និងធ្វើឲ្យមានចីរភាពដល់ការអភិវឌ្ឍតាមបែបប្រជាធិបតេយ្យ គឺសំដៅដល់ការអភិវឌ្ឍផ្នែករដ្ឋបាល ឬមូលធនសង្គម និងការអភិវឌ្ឍផ្នែកនយោបាយ ឬមូលធននយោបាយ ដូចដែលបានលើកឡើងខាងលើ។

អនុវត្តនយោបាយវិមជ្ឈការ និងវិសហមជ្ឈការ សំដៅលើការអនុវត្តនយោបាយដោយផ្អែកទៅលើគោលការណ៍សំខាន់ពីរ គឺ គោលការណ៍សាប់ស៊ីឌីយ៉ារីធី និងស្វ័យភាព។ វិមជ្ឈការ និងវិសហមជ្ឈការ ជាយន្តការពីរដែលមិនអាចផ្ដាច់ចេញពីគ្នាបាន វាបំពេញឲ្យគ្នាទៅវិញទៅមក។

ក២. ការកែសម្រួលព្រំប្រទល់ ឈ្មោះរបស់រដ្ឋបាលនៅថ្នាក់ក្រោមជាតិ

គោលបំណងមួយទៀតរបស់ច្បាប់រៀបចំអង្គការ គឺការកែសម្រួលព្រំប្រទល់ ឈ្មោះរបស់រដ្ឋបាលនៅថ្នាក់ក្រោមជាតិ ដើម្បីធ្វើយ៉ាងណាឲ្យមានការរៀបចំស្របទៅនឹងស្ថានភាពជាក់ស្ដែង សម្រាប់បើកផ្លូវដល់ការអភិវឌ្ឍ។ ក្នុងការកែ

សម្រួលឈ្មោះរបស់រដ្ឋបាលនៅថ្នាក់ក្រោមជាតិ ចាំបាច់ត្រូវធ្វើវិសោធនកម្មរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ដាក់ស្តែងមាត្រា១៤៥ថ្មី និងមាត្រា១៤៦ថ្មី។

ក៣. នីតិបុគ្គល

ច្បាប់រៀបចំអង្គការ មានគោលបំណងធ្វើឲ្យរាជធានី ខេត្ត ក្រុង ស្រុក ខណ្ឌ ឃុំ និងសង្កាត់ ក្លាយជានីតិបុគ្គល។ បច្ចុប្បន្ន រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិទាំងនេះ គឺជានីតិបុគ្គល ដែលតំណាងដោយក្រុមប្រឹក្សាដែលជាប់ឆ្នោតដោយសកល (ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់) និងអសកល (ក្រុមប្រឹក្សារាជធានី ខេត្ត ក្រុង ស្រុក ខណ្ឌ)។ នីតិបុគ្គល ធ្វើឲ្យក្រុមប្រឹក្សាទាំងនេះមានស្វ័យភាពទាំងរដ្ឋបាល ទាំងហិរញ្ញវត្ថុ ដើម្បីងាយស្រួលក្នុងការចាត់ចែងការងារនៅក្នុងដែនសមត្ថកិច្ចក្នុងមូលដ្ឋានរបស់ខ្លួន ដោយធ្វើយ៉ាងណាឲ្យឆ្លើយតបទៅនឹងតម្រូវការរបស់ប្រជាពលរដ្ឋនៅមូលដ្ឋាននោះ។

ខ. រចនាសម្ព័ន្ធ និងតួនាទីរបស់រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ

ក្នុងរចនាសម្ព័ន្ធរដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ មានក្រុមប្រឹក្សា និងគណៈអភិបាល ដែលអង្គនីមួយៗមានលក្ខណៈ ដូចខាងក្រោម៖

ខ១. ក្រុមប្រឹក្សា

ក្រុមប្រឹក្សាជ្រើសតាំងដោយការបោះឆ្នោតអសកល (លើកលែងតែក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់ដែលបោះឆ្នោតដោយសកល)។ ក្នុងក្រុមប្រឹក្សាមាន គណៈកម្មាធិការមួយចំនួន ដូចជា៖

- គណៈកម្មាធិការសម្របសម្រួលបច្ចេកទេស
- គណៈកម្មាធិការពិគ្រោះយោបល់កិច្ចការស្ត្រី និងកុមារ
- គណៈកម្មាធិការលទ្ធកម្ម
- គណៈកម្មាធិការផ្សេងៗទៀតតាមការចាំបាច់។

ខ២. គណៈអភិបាល

គណៈអភិបាលរួមមាន អភិបាល ០១រូប និងអភិបាលរងមួយចំនួន។ អភិបាល អភិបាលរងរាជធានី ខេត្ត ក្រុង ស្រុក ខណ្ឌ ត្រូវបានតែងតាំងដោយរាជរដ្ឋាភិបាល ហើយមានអាណត្តិមិនលើសពី៤ឆ្នាំ។ ក្រៅពីនេះនៅមាននាយករដ្ឋបាលដែលជាប្រតិបត្តិករប្រចាំថ្ងៃក្នុងការងាររដ្ឋបាលរបស់រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ ហើយមានទីចាត់ការ (សម្រាប់រដ្ឋបាលរាជធានី/ខេត្ត) ឬការិយាល័យ (សម្រាប់រដ្ឋបាលក្រុង ស្រុក ខណ្ឌ) មួយចំនួនទៀតជាចំណុះ។

ខ៣. តួនាទីក្រុមប្រឹក្សា

ក្រុមប្រឹក្សាមានអំណាចបញ្ញត្តិ និងអំណាចប្រតិបត្តិ។ ដីកាគឺជាវិធានខាងផ្លូវច្បាប់ដែលអនុម័តដោយក្រុមប្រឹក្សា។ ក្រុមប្រឹក្សាមានតួនាទីពិនិត្យ និងអនុម័តផែនការអភិវឌ្ឍ និងថវិការបស់ខ្លួន។

ខ៤. តួនាទីគណៈអភិបាល

គណៈអភិបាលមានតួនាទី សំខាន់ៗដូចខាងក្រោម៖

- ណែនាំ សម្របសម្រួល និងតម្រង់ទិសមន្ទីរ អង្គភាពនានាដែលធ្វើសកម្មភាពក្នុងដែនសមត្ថកិច្ចរបស់ក្រុមប្រឹក្សា
- ផ្តល់យោបល់ និងរាយការណ៍ជូនក្រុមប្រឹក្សា
- អនុវត្តសេចក្តីសម្រេចរបស់ក្រុមប្រឹក្សា
- រៀបចំផែនការអភិវឌ្ឍ និងគម្រោងថវិកា ដើម្បីក្រុមប្រឹក្សាពិនិត្យ និងអនុម័ត
- ពិគ្រោះយោបល់ជាមួយប្រជាពលរដ្ឋ អ្នកពាក់ព័ន្ធនានាអំពីបញ្ហាចាំបាច់។

ខ៥. គណនេយ្យភាព

ក្រុមប្រឹក្សាមានគណនេយ្យភាពចំពោះ

- ប្រជាពលរដ្ឋ
- រាជរដ្ឋាភិបាល

គណៈអភិបាលមានគណនេយ្យភាពចំពោះ

- រាជរដ្ឋាភិបាល
- ក្រុមប្រឹក្សា

ខ៦. គណៈបញ្ជាការឯកភាពរាជធានី ខេត្ត ក្រុង ស្រុក ខណ្ឌ

អភិបាលត្រូវធ្វើជាតំណាងរាជរដ្ឋាភិបាល តំណាងក្រសួង ស្ថាប័ន ពាក់ព័ន្ធក្នុងការងារសន្តិសុខ សណ្តាប់ធ្នាប់ របៀបរៀបរយសាធារណៈ ច្បាប់ និងសិទ្ធិមនុស្ស។ អភិបាលគឺជាប្រធានគណៈបញ្ជាការឯកភាព។

គ. មុខងារ បុគ្គលិក និងធនធានរបស់រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ

រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិមានមុខងារជាកាតព្វកិច្ច និងមុខងារជាជម្រើស។ មុខងារទាំងពីរប្រភេទនេះ អាចត្រូវបានផ្ទេរទៅឲ្យរដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិដោយការប្រគល់ (ផ្តល់ទាំងភាពជាម្ចាស់) ឬការធ្វើប្រតិភូកម្ម (ថ្នាក់ជាតិរក្សាភាពជាម្ចាស់)។

ចំពោះបុគ្គលិករបស់ក្រុមប្រឹក្សា រួមមាន៖

- បុគ្គលិកតែងតាំងដោយក្រុមប្រឹក្សា
- បុគ្គលិកតែងតាំងឲ្យធ្វើការជាមួយក្រុមប្រឹក្សា
- បុគ្គលិលដែលត្រូវរៀបចំឡើងវិញ

រីឯសមាជិកក្រុមប្រឹក្សា មន្ត្រីនៃក្រសួង ស្ថាប័ន មន្ទីរ អង្គភាពនានា ឬមន្ត្រីដទៃទៀត អនុវត្តភារកិច្ចពាក់ព័ន្ធនឹងសន្តិសុខ សណ្តាប់ធ្នាប់ របៀបរៀបរយសាធារណៈ ច្បាប់ និងសិទ្ធិមនុស្ស គឺមិនរាប់បញ្ចូលជាបុគ្គលិករបស់ក្រុមប្រឹក្សាឡើយ។

ចំពោះធនធានរបស់ក្រុមប្រឹក្សា រួមមាន ថវិកា ចំណូល ដែលបានមកពីប្រភពមូលដ្ឋាន ប្រភពថ្នាក់ជាតិ និងប្រភពផ្សេងៗ និងធនធានមួយទៀត គឺទ្រព្យសម្បត្តិដែលរដ្ឋផ្ទេរឲ្យ ឬក្រុមប្រឹក្សារកបានដោយខ្លួនឯង។

ឃ. គណៈកម្មាធិការជាតិសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍតាមបែបប្រជាធិបតេយ្យនៅថ្នាក់ក្រោមជាតិ (គ.ជ.អ.ប.)

ឃ១. រចនាសម្ព័ន្ធ

គ.ជ.អ.ប. ជាស្ថាប័នអន្តរក្រសួង និងអន្តរវិស័យដែលមានសមាជិកមកពីក្រសួង/ស្ថាប័ន ពាក់ព័ន្ធរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលដែលមានរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងមហាផ្ទៃជាប្រធាន។ គ.ជ.អ.ប. មានអនុគណៈកម្មធិការយ៉ាងតិច ០៤ជាជំនួយការ គឺ អនុគណៈកម្មាធិការមុខងារ និងធនធាន អនុគណៈកម្មាធិការកិច្ចការសារពើពន្ធ និងហិរញ្ញវត្ថុ អនុគណៈកម្មាធិការបុគ្គលិករបស់រដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ និងអនុគណៈកម្មាធិការផែនការអភិវឌ្ឍថ្នាក់ក្រោមជាតិ។ ក្រៅពីនេះ គ.ជ.អ.ប. មានលេខាធិការដ្ឋានមួយដែលស្ថិតក្នុងក្រសួងមហាផ្ទៃ។

ឃ២. តួនាទី ភារកិច្ច

គ.ជ.អ.ប. មានតួនាទី និងភារកិច្ចសំខាន់ៗដូចខាងក្រោម៖

- សម្របសម្រួលជាមួយក្រសួង ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធដើម្បីពិនិត្យ កំណត់មុខងារ និងរៀបផ្ទេរមុខងារឲ្យរដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិ
- ធានាថារដ្ឋបាលថ្នាក់ក្រោមជាតិមានលទ្ធភាព សមត្ថភាព និងមធ្យោបាយសមស្រប ដើម្បីអនុវត្តមុខងារដែលត្រូវបានផ្ទេរ
- ធានាថាច្បាប់រៀបចំអង្គការត្រូវអនុវត្តដោយក្រសួង ស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធទាំងអស់

- ធានាថា ក្រសួង ស្ថាប័ន របស់រាជរដ្ឋាភិបាលនៅថ្នាក់ជាតិ បានធ្វើសមាហរណកម្ម ផែនការអភិវឌ្ឍ និងថវិកា របស់ខ្លួននៅថ្នាក់ក្រោមជាតិទៅក្នុងផែនការ និងថវិការបស់ក្រុមប្រឹក្សា
- ធានាថាគោលនយោបាយ យុទ្ធសាស្ត្រ និងកម្មវិធីកំណែទម្រង់នានាមានសង្គតិភាពជាមួយច្បាប់រៀបចំអង្គការ
- ផ្តល់អនុសាសន៍ដោយផ្ទាល់ដល់រាជរដ្ឋាភិបាល ឬក្រសួង ស្ថាប័នណាមួយអំពីការតាក់តែង ឬធ្វើវិសោធនកម្ម ច្បាប់ ឬលិខិតបទដ្ឋាននានាដើម្បីឲ្យស្របច្បាប់រៀបចំអង្គការ
- ដោះស្រាយ ឬលើកសំណើសុំសេចក្តីសម្រេចពីរាជរដ្ឋាភិបាល លើបញ្ហាមិនចុះសម្រុងគ្នាដែលកើតមាន ទាក់ទងនឹងច្បាប់រៀបចំអង្គការ។

៥. បញ្ហាប្រឈម និងសេចក្តីសន្និដ្ឋាន

ក. បញ្ហាប្រឈម

ក្នុងការអនុវត្តច្បាប់រៀបចំអង្គការសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍតាមបែបប្រជាធិបតេយ្យនៅថ្នាក់ក្រោមជាតិ តាមរយៈនយោបាយវិមជ្ឈការ និងវិសហមជ្ឈការនៅកម្ពុជា ជួបនូវបញ្ហាប្រឈមដូចខាងក្រោម៖

- ការកសាង និងការអភិវឌ្ឍសមត្ថភាពសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍតាមបែបប្រជាធិបតេយ្យតាមរយៈវិមជ្ឈការ និងវិសហមជ្ឈការ នៅតែជាបញ្ហាចម្បង និងបន្ទាន់ ដែលទាមទារត្រូវមានផែនការយុទ្ធសាស្ត្រសមស្របទៅតាមដំណាក់កាលច្បាស់លាស់
- ការធ្វើវិមជ្ឈការ និងវិសហមជ្ឈការសារពើពន្ធ ទាមទារនូវការប្តេជ្ញាចិត្ត និងការផ្តល់ទំនុកចិត្តដើម្បីថ្នាក់ក្រោមជាតិអាចអនុវត្តបាននូវមុខងារ និងការទទួលខុសត្រូវដែលបានប្រគល់ ឬធ្វើប្រតិភូកម្មឲ្យ
- ការរៀបចំចងក្រងឧបករណ៍គតិយុត្តទាំងឡាយ ដើម្បីគាំទ្រការអភិវឌ្ឍតាមបែបប្រជាធិបតេយ្យ តាមរយៈវិមជ្ឈការ និងវិសហមជ្ឈការ និងដើម្បីធានាការអនុវត្តច្បាប់គ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលនៅថ្នាក់ក្រោមជាតិឲ្យមានប្រសិទ្ធភាពនៅតែជាសំណូមពរបន្ទាន់ និងចាំបាច់។

ខ. សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

សរុបសេចក្តីមក វិមជ្ឈការ និងវិសហមជ្ឈការ គឺគ្រាន់តែជាមធ្យោបាយឆ្ពោះទៅកាន់គោលដៅនៃការអភិវឌ្ឍតាមបែបប្រជាធិបតេយ្យ។ មានន័យថា ពុំមានពុម្ពគំរូណាមួយសម្រាប់វិមជ្ឈការ និងវិសហមជ្ឈការឡើយ គឺវិមជ្ឈការ និងវិសហមជ្ឈការ ត្រូវតែជាផលិតផលរបស់កម្ពុជា ដែលសំដៅទៅលើរបៀបដឹកនាំ និងគ្រប់គ្រងបែបកម្ពុជា ឆ្លើយតបទៅនឹងតម្រូវការ និងស្ថានភាពជាក់ស្តែងរបស់កម្ពុជា។ ការចាប់ផ្តើម និងការគាំទ្រនិរន្តរភាពនៃការអភិវឌ្ឍតាមបែបប្រជាធិបតេយ្យតាមរយៈវិមជ្ឈការ និងវិសហមជ្ឈការ គឺជាដំណើរការកំណែទម្រង់មានលក្ខណៈស្មុគស្មាញ និងយូរអង្វែង ដែលប្រការនេះទាមទារនូវឆន្ទៈនយោបាយមោះមុត ការតស៊ូអត់ធ្មត់ និងការផ្លាស់ប្តូរផ្នត់គំនិតរបស់គ្រប់ថ្នាក់ គ្រប់ផ្នែក និងអ្នកពាក់ព័ន្ធទាំងអស់។

រៀបចំដោយ

សិស្សមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់ជំនាន់ទី៧ (ក្រុមទី៩)